

O. Syniavska,

post-graduate student of the Institute of philology
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

COMMERCIAL NOMINATION IN PHILOSOPHICAL ASPECT (ON THE BASIS OF MODERN RUSSIAN NAMES)

The article is devoted to research of the commercial nominations in philosophical aspect. The ontology of the concepts “proper name” and “common noun” is analysed, the place of names in the language system is defined. With the help of the parametrical analysis intermediate place of names among proper names and common nouns was found, their specific functions are established.

Keywords: name, naming, common noun, proper name, parametrical analysis.

УДК: 37

Н. Марченко, доцент

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ЛЮДИНА І СУСПІЛЬСТВО: ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУЧАСНОЇ НАУКИ ПЕРЕД ЛЮДИНОЮ – „ГОРИЗОНТ МАЙБУТНЬОГО“

У статті аналізується вплив розвитку сучасних комунікаційних технологій на буття індивідуума і суспільства, внаслідок чого простежуються негативні тенденції до занепаду суспільних відносин та до втрати моральних цінностей у поєднанні «людина – суспільство». Принцип відповідальності людини відносно себе та у суспільних відносинах повинен стати головним критерієм її життєдіяльності.

Ключові слова: людина, суспільство, наука, технологія, моральні цінності, принцип відповідальності, етика науки.

Проаналізувавши «новітні» лексичні одиниці з галузі технічних та соціальних наук, які стали набуток іншомовних лексикографічних джерел, використовуються й інтерпретуються сучасними науковцями на сторінках їхніх праць і які є об'єктом даного дослідження, а їхня семантика – предметом, можна усвідомити роль тих наукових праць, в яких науковці застерігали й застерігають людство від втрати розуміння понять гуманності й гуманізму в його життєдіяльності, і які намагаються за допомогою своїх теоретичних концепцій врятувати суспільство від занепаду – суспільство, основою якого є людина, а не ті технічні засоби, які змінюють світ людини, і не завжди у кращий бік. Людині притаманно мислити, аналізувати й робити висновки. А науковці намагаються ще й обгрунтувати свої думки на сторінках наукових праць. Адже до рис справжнього науковця належать п'ять ключових характеристик, а саме – скептицизм, покладання на емпіричні докази, відкритість, наявність можливості спростування, точність [1: 36-40].

Науковці І. Дзюба, Г. Горак, Т. Ящук, Г. Вайценбаум, Г. Йонас, Х. Опашовські, Ф. Шірмахер та ін. в основі своїх робіт намагаються попередити людство про прийдешні загрози. Таке явище можна охарактеризувати як новітнє у світовій думці, оскільки ніколи раніше людина ще не усвідомлювала, що якась наукова розробка, окрім “цивілізаційного” наповнення у своєму змісті, може становити загрозу для життя людини, становити загрозу її гідності, тобто містити в собі той негатив, наслідки якого людина відчує на собі з часом. Розбіжності між етичними принципами і життєвими нормами людини, що приховані у змісті, чи “семантиці”, деяких “прогресивних” розробок, суперечать усталеним уявленням будь-якого народу, сформованих ним упродовж свого історичного розвитку, та суперечать його баченню майбутнього. Теоретичні концепції, переважна більшість яких містить у своїй основі позитивні ідеї пошуку шляхів майбуття для людини, на практиці наштовхуються на нігілістично-раціональний прагматизм глобального виміру в бутті людства, а отже, і в бутті суспільства, а особливо це відчувається в епоху інтенсивного розвитку комунікаційних технологій, що відбувається під прикриттям понять «глобалізація» і «цивілізація». Отже, поняття «цивілізаційний», що закладено в основі будь-якої технічної новинки, та (1) розгляд трансформації на практиці суті цього поняття у категорію «антицивілізаційний» за допомогою людини, а (2) також заради виконання людиною місії – проінформувати й застерегти інших від негативних наслідків розвитку деяких напрямків технологічного прогресу у майбутньому є основною метою цього дослідження.

На сучасному етапі розвитку за допомогою різних чинників здійснюється значний вплив на кожного індивідуума в суспільстві зокрема та на атмосферу його буття в цілому. Усі технічні й технологічні розробки виникли не у системах тих або інших пристроїв, а у головах наукової еліти, тобто є результатами витвору «наукової спільноти», яка, (1) крім того, що повинна представляти форму «моделі людської солідарності», (2) намагається в своїх розробках на сучасному етапі поступу поставити себе в умови «по-над суспільством», прагнучи за допомогою «новітніх технологій» показати вищість відносно переважної більшості інших членів суспільства. Відомий філософ сучасності Г. Йонас у передмові до монографії «Принцип відповідальності» (1979) зазначає: «Попередження про те, що сучасна техніка є загрозою або тісно пов’язана з нею... (Г. Йонас наголошує, що ця фраза і є вихідною тезою його книги. – М.Н.). Попередження не обмежується констатацією суто фізичних загроз. Підкорення природи, що мало на меті щастя людей, своїми надмірними успіхами, які поширюються й на природу самої людини, перетворилися на виклик людському буттю як такому. Усе тут нове, безпрецедентне і за своїм проявом, і за своїми масштабами» [2: 7]. Українські філософи Г. Горак і Т. Ящук також акцентують свою увагу на цьому питанні. Вони стверджують, що «науковий арсенал сьогодення має змогу зробити такі відкриття, які загрожуватимуть існуванню та розвитку людства, зокрема в галузі генної інженерії, біотехнології, радіофізики» [3: 553]. Варто додати і в інших галузях науки. «Новітні технології», подолавши «онтологічну порожнечу, відірвану від буття» людини, «вриваються у нестямі» у повсякденне життя людини. Німецький футуролог Х. Опашовські зазначає, що «багато хто реагує на таке становище невпевнено або ж демонструє подвійну мораль, намагаючись балансувати між так званою неформально-особистісною поведінкою людини та поведінкою у суспільстві» [4: 567-568]. Можна багато говорити про совість, мораль, етику людини та

інші життєві принципи, але тут варто згадати і про найуспішніший винахід ХХ ст. – комп'ютер. Інженерам-програмістам відомо, що на початку своєї ходи на шляху людського прогресу комп'ютерам передбачалася зовсім інша місія, а саме – «передавача інформації широким верствам населення, здійснення функції помічників у різних установах» [5: 484] – і ця місія розглядалася як величезний поштовх у технічному розвитку людства. Як нині розуміємо, удосконалення програмного забезпечення комп'ютера та їхнє технологічне впровадження становлять загрозу для людини на теперішньому етапі її розвитку. Прикладами можуть послужити декілька ноу-хау сучасних комп'ютерних та інформаційних технологій, які увійшли до науково-технічної терміносистеми на початку ХХІ ст., переважним чином, до іншомовних джерел: *киберсекс* (анг. *cybersex*), *кибермоббінг* (анг. *cybermobbing*), *киберпанк* (анг. *cyberpunk*), *кибервійна* (анг. *cyberwar*), відповідно з'явилися терміни у правничих науках – *киберзлочинність* (анг. *cybercrime*), *кибертероризм* (анг. *cyberterrorism*), *кибернападник* (анг. *cyberattacker*) чи *підрозділ правоохоронних органів з боротьби проти комп'ютерних злочинів* в багатьох країнах світу (напр., у США “*the FBI's computer crime-fighting units*”) (джерела – *Brochhaus, Duden; Criminal Justice, Wahrig, Wikipedia*). Появу й використання цих технологічних „новинок“ ніяк не можна пояснити ні з етичних норм, ні з моральних принципів людини, а лише вбачати в них шлях до падіння людини у прірву буття. Отож, термін „*киберпанк*“ був відомий спочатку як літературна течія андеграунда, але сьогодні його занадто часто використовують за допомогою програмного забезпечення комп'ютера в експериментальній медицині та в косметичній хірургії. Наприклад, під час імплантації у тіло людини без отримання від неї згоди різних технічних засобів – електронних чипів, які підживлюються постійно електричним струмом, що оточує людину скрізь. А робиться це заради стеження за людиною, тобто – чи виконує вона вказівки лікаря чи ні, чим харчується, який спосіб життя веде і т. д [6]. Термін „*кибермоббінг*“ є об'єктом вивчення психології. Термін „моббінг“ з'явився у 1984 р. і означає „колективні або індивідуальні дії, направлені на дискредитацію колеги по роботі: від простого її підставляння до прямого психологічного терору щодо неї. Відповідно, ці ж самі дії можуть здійснюватися проти особи за допомогою мережі Інтернет. В основу терміну як словотвірний компонент входить лексична одиниця англійської мови „*mob*“, що означає „*простолюд*“, „*золота*“. *Кибермоббінг* – індивідуальний та груповий психологічний тиск на індивідуума в онлайн-мережі як за допомогою реклами різних споживацьких товарів, так і у соціальних мережах за допомогою вербальних, аудіо- та відеозасобів, що призводить до психічних розладів у людини, а останнім часом навіть до смертельних випадків – убивств та суїцидів [6] (Про такі випадки нині можна почути і прочитати в ЗМІ. – М.Н.). Термін „*киберсекс*“ – зафіксований у німецькомовних словниках ХХІ ст. – нім. *Cybersex* – 1. *sexuelle Stimulation durch computergesteuerte Simulation* [7: 288] – *сексуальна стимуляція особи за допомогою скерованої комп'ютерної програми симуляції*; 2. *über digitale Medien (besser das Internet, CD-ROM) verbreitete Darstellung von sexuellen Handlungen* [8: 339] – *поширене відображення сексуального акту через цифрові засоби комунікаційних технологій найчастіше всього за допомогою Інтернету та дисків СД*. Американські науковці А. Боукер та М. Грей провели опитування 1500 користувачів Інтернету, віком від 10 до 17 років, і дійшли такого висновку: 1) за останній рік одна особа із п'яти

отримувала пропозицію про сексуальне домагання в мережі-онлайн; 2) від однієї особи із тридцяти трьох в агресивній формі вимагали зустрічі, телефонували їй або ж відправляли повідомлення електронною поштою, пропонуючи гроші чи подарунки за сексуальні послуги; 3) одна особа із чотирьох отримувала відверті порнографічні файли; 4) одна особа із сімнадцяти отримувала погрози чи висловлювання зі словами невдоволення, якщо було отримано відмову; 5) менше ніж 10% користувачів розповіли про сексуальні домагання правоохоронним органам, Інтернет-провайдерам чи зателефонували на гарячу лінію; 6) лише 3% юних користувачів розповіли дорослим про сексуальні вимоги до них в онлайн-мережі [9: 84]. Автори статті у фаховому виданні з правознавства зазначають, „що *киберсекс* порушує права людини упродовж тривалого проміжку часу і, таким чином, має величезний вплив на жертви. Наприклад, електронний варіант зображення нікуди не зникає, і тому ним можна безперешкодно й швидко користуватися на жорстких носіях з аудіозвуком... Цифрові порнографічні образи мають довготривалий характер впливу на жертву, шкодять їй більше ніж порнографія не в електронному варіанті. Окрім того, зловмисники займаються *киберсексом* за допомогою Інтернету, не маючи прямого фізичного контакту із жертвою, тому таким жертвам сексуального насилля по Інтернету важко допомогти з правової точки зору“ [9: 85-86]. Юристи А. Боукер та М. Грей зазначають у висновках, що *киберсекс* з правової точки зору загрожує індивідуумові, а особливо є небезпечним для підлітків, тому правоохоронні органи повинні провадити розслідування таких злочинів. Володіння знаннями про такі злочинні факти є важливим чинником для побудови захисту жертви, а особливо, дітей – чи то в онлайн-мережі, чи то в реальному світі. Як видно із тлумачення цих термінів у словниках та із досліджень американських учених, нині в Інтернеті порушуються не тільки права людини, а й здійснюється злочин проти особи, оскільки одна невідома особа, користуючись перебуванням у мережі іншої особи, задовольняє свої сексуальні потреби, можна сказати, неприродним способом, що свідчить про відхилення у психіці цієї особи. Американський юрист С. Гарфінкель застерігає, що „в найближчі роки використання бездротової технології може бути однією з найбільших проблем для відділу з боротьби проти комп'ютерних злочинів ФБР, оскільки люди будуть користуватися комп'ютером поза межами своїх власних помешкань та офісів... Водночас боротьба з *киберзлочинністю* є одним із пріоритетних напрямків діяльності ФБР, особливо в забезпеченні населення від проявів шахрайства, поширення наркотиків та торгівлі зброєю. Головним завданням на майбутнє є захист установ та громадян від атак хакерів, тобто – ведення боротьби проти проявів *кибертероризму*“ [10: 29-30].

Критерієм задля поліпшення морального й культурного клімату в суспільстві може послужити розуміння людиною, насамперед, причин такого занепаду, що й спробував визначити І. Дзюба, наголошуючи на тому, що людині потрібно зрозуміти дію впливу глобальних чинників, пов'язаних з характером цивілізаційного процесу, розпізнати ламання традиційних поведінкових установок в особистому житті і в суспільстві, вбачати кризу наукової картини світу, розпізнавати банкрутство багатьох світоглядів і багатьох гуманістичних ілюзій, вирізняти втрату розуміння людиною свого призначення, усвідомлювати вплив у суспільстві величезних масштабів ротації людських мас, ідей, культурних і антикультурних фактів, стереотипів поведінки [11: 101]. Футуролог Х.

Опашовські стверджує, що людство перебуває нині на роздоріжжі, попри те, що цей стан нині визначається „ні фазою занепаду, ні періодом відновлення“ [12: 585]. Науковець пише, що, з одного боку, простежуються чинники занепаду західної культури, коли погіршується економічний клімат в суспільстві, а з іншого боку, ці процеси регресивного розвитку сповільнюються і стримуються завдяки росту тієї ж таки економіки та демографічним змінам, що стверджує моральне відновлення, підтвердженням якому є 1) зростаюча роль у суспільстві шлюбу, родини, дітей; 2) визнання на рівні суспільства так званої благодійності одних громадян відносно інших, визнання волонтаристської праці громадян у різних суспільних організаціях; 3) всебічне сприяння освіті та культурі та намагання при цьому не надавати переваг особам будь-якого віросповідання. Звичайно, для відновлення моральних цінностей українського суспільства, окрім трьох вище зазначених пунктів, викладених у праці німецького футуролога, варто додати ще й низку пунктів, що стосуватимуться питань національно-етичної свідомості громадянина України, вірячи у відому в науці істину, що „і людській моралі властиве сходження, бо вона є однією з сутнісних сил людини“, і тоді вона – людина – буде обирати „спрямування власного вчинку, зберігаючи при цьому спільність. Вона дедалі більшою мірою може діяти так, як вважає за потрібне, не порушуючи при цьому права іншого діяти самочинно“ [13: 556-557], бо „якщо людина втрачає власні аксіоми життєвого досвіду, тоді вона втрачає і відчуття самої себе, а саме – ким вона є“ [14: 115]. Г. Йонас зазначає, що „у досвіді попередніх поколінь, якому відповідала вся колишня мудрість щодо належної поведінки, ми не знайдемо чогось подібного до того, що здатна сьогодні зробити людина і що в змозі вона ще зробити, раз у раз удосконалюючи цю здатність. Тому колишня етика не вчить нас таким нормам „добра“ та „зла“, які відповідали б цілковито новим модульностям могутності людини та її можливим проявам“ [15: 7]. Отже, аналізуючи новітні утворення у лексичному складі низки європейських мов і їх „використання“ у житті людини, поєднуючи цей аналіз з історичним та футурологічним баченням розвитку людства, можна дійти висновку, що, по-перше, у суспільствах протизаконним чином проводяться експерименти над людьми, по-друге, від всього цього мають зиск інші особи, проголошуючи гасла про розвиток техніки та технологій як прояв цивілізаційного процесу, порушуючи і права людини, і вчиняючи злочин проти неї, залишаючись, при цьому, непокараними. Проте, як розуміє мисляча розсудлива людина, не можна проводити такі експерименти над іншими людьми, заробляючи, при цьому, гроші, оскільки схожі експерименти були вже в історії людства, правда, здебільшого за допомогою фармакології, і проводилися у концентраційних таборах фашистами, яких очікував Нюрнберзький трибунал. То які ж „гітлери“ і „сталіні“ керують сьогодні світом і винаймають найкращі уми в галузях науки, комунікаційних технологій, медицини задля таких експериментів? У більшості Кримінальних кодексів країн світу є статті, в яких визначено міри покарання особам, які проводять медичні дослідження над людьми, але, на жаль, ще не відпрацьовані механізми виявлення їхнього шкідливого впливу на людину. Не існують механізми або ж відсутня зацікавленість у їхніх пошуках? Складається враження, що наукові досягнення поставлені на конвеєр „проведення страшного експерименту над людиною“, яка є найвищим витвором природи, і такі експерименти проводяться не задля науки як форми людських знань, що мають постійно поглиблюватися, а, окрім матеріального чинника, ще

й заради влади над людиною сьогодні та завтра. Адже володіння інформацією про людину у всіх її деталях є виявом волі однієї особи чи групи осіб у процесі здійснення психологічного тиску на іншу особу, маніпуляцією нею, шантажем відносно неї, пригніченням морального стану цієї особи, що у результаті стає причиною морального поневолення особи, а згодом і фізичного. Відомо, що прикриття своїх дій словами „ідея“ чи „віра“ стало причиною появи так званих терористів, які знищують інших людей, йдучи навіть на самознищення, що і є характерною ознакою маніпуляції їхньою свідомістю. Уявімо, що певними особами створюється маса „поневоленних“ людей, які самі себе такими не вважають, тобто не усвідомлюють цього. І ось така маса і стає сліпим виконавцем нової суспільної системи, яку нині можна умовно номінувати як неофашистська, оскільки, окрім політичного напрямку (підпорядкування політичної еліти, ліквідація опозиції, парламенту, або ж існування парламентарів-маріонеток, ліквідація інститутів самоврядування і всіх не правлячих партій), керуюча верхівка цієї маси здійснює втручання у всі сфери суспільного життя при збереженні вільного ринкового господарства (на службі якого і перебуває нині наука, а не на службі людині. – М.Н.) і приватної власності, прикриваючись гаслами „заради добробуту людини“. Чи можна спрогнозувати за такої ситуації наслідки для розвитку суспільства і наслідки для розвитку всього світу? Невже науково-фантастичний роман Карела Чапека „Війна з саламандрами“ чи антиутопічний роман Джорджа Орвела „1984“ стануть дійсністю? Аналізуючи ці терміни та ситуацію, що складається у глобальному вимірі, можна також усвідомити, що, як і у світовому співтоваристві, так і в українському суспільстві, відбувається „нівелювання“ моральних цінностей людини. А втрата чи трансформація моральних цінностей у будь-якому суспільстві може стати причиною не тільки деградації суспільства в окремо взятій країні, вона може стати причиною непередбачуваних наслідків для розвитку всього людства. Якщо відбувається втрата моральних цінностей, якщо відбуваються відхилення у нормах поведінки членів певного колективу, то це стає причиною розладів психічного стану цих членів і створюється нездорова психічна атмосфера в колективі. Якщо ж такі речі відбуваються на суспільному рівні, а саме – на визначеній на міжнародному рівні географічній території, то „метастази“ занепаду, як це і відбувається зазвичай, будуть поширюються спочатку на сусідні територіальні об'єднання, а з часом, якщо не будуть вдаватися до контрзаходів, і на всю світову спільноту. А людині варто завжди бути і залишатися людиною, керуючись власним розумом, керуючись життєвим досвідом, не переставати думати, оскільки саме процес мислення відрізняє людину не тільки від істот тваринного світу, а й відрізняє кожного індивіда від іншого. Тільки мислення робить людину свідомою особистістю, яка сповідує найголовніший принцип у спілкуванні з іншими особистостями, тобто – у зв'язках та відносинах з іншими членами суспільства, – категорію „Добра“. „Взаємобмін“ добрими вчинками на рівні „людина – суспільство“, дотримання моральних принципів між обома суб'єктами суспільного життя сприятиме розвитку демократичного суспільства в будь-якій країні. Ось така ідеалістична, або ж утопічна, картина для майбутнього і, в яку хочеться вірити, якщо людина не буде займати двоїсту позицію у своєму житті, і якщо представники однієї культури будуть поважати представників іншої. „Нова земля колективної практики, якої ми дісталися завдяки високим технологіям, залишається ще нейтральною територією для етичної теорії“ –

писав у 1979 р. філософ Г. Йонас [16: 7], закликаючи науковців стати на шлях принципу відповідальності, а в ХХІ ст. низка науковців уже закликає своїх колег дотримуватися принципів наукової етики відносно Людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Цигульська Т.Ф.* Загальна та прикладна психологія. – К.: Наукова думка, 2000. – 190 с.
2. *Йонас Г.* Принцип відповідальності. – К.: Лібра, 2001. – 400 с.
3. *Горак Г.І., Яцук Т.І.* Проблема спрямованості людської історії // Філософія. – К.: Либідь, 1993. – С. 543-559.
4. *Opaschowski H.W.* Deutschland 2030 Wie wir in Zukunft leben. – Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus, 2008. – 784 S.
5. Brockhaus Politik. – Mannheim, Lpg., 2008.
6. Brockhaus AG, 2007 (електронний варіант).
7. Das große Duden Fremdwörterbuch. – Lpg., Mannheim, 2000.
8. Wahrig Deutsches Wörterbuch – München, 2006.
9. *Bowker A, Gray M.* The Cybersex Offender and Children // Criminal Justice, 06/07. – Dubuque, 2007. – P. 84-86
10. *Garfinkel S.* The FBI's Cyber-Crime Crackdown // Criminal Justice, 06/07. – Dubuque, 2007. – P. 26-30.
11. *Дзюба І.* Нагітання мороку: Від чорносотенців початку ХХ ст. до українофобів початку ХХІ ст. – К.: КМА, 2011. – 503 с.
12. *Opaschowski H.W.* Deutschland 2030 Wie wir in Zukunft leben. – Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus, 2008. – 784 S.
13. *Горак Г.І., Яцук Т.І.* Проблема спрямованості людської історії // Філософія. – К.: Либідь, 1993. – С. 543-559.
14. *Schirrmacher F.* Payback. – München: Carl Blessing Verlag, 2009. – 240 S.
15. *Йонас Г.* Принцип відповідальності. – К.: Лібра, 2001. – 400 с.
16. *Йонас Г.* Принцип відповідальності. – К.: Лібра, 2001. – 400 с.

Стаття надійшла до редакції 19.06.13

Н. Марченко, доцент

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ЧЕЛОВЕК И ОБЩЕСТВО: ОТВЕТСТВЕННОСТЬ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ ПЕРЕД ЧЕЛОВЕКОМ – «ГОРИЗОНТ БУДУЩЕГО»

В статье анализируется влияние развития коммуникационных технологий на уровне «человек – общество», результатом которого стал упадок моральных ценностей в жизни человека. Принцип ответственности человека относительно самого себя и общества должен быть главным критерием его жизнедеятельности.

Ключевые слова: человек, общество, наука, технология, моральные ценности, принцип ответственности, этика науки.

N. Marchenko,

post-graduate student of the Institute of philology
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

PEOPLE AND SOCIETY: RESPONSIBILITY OF MODERN SCIENCE FOR HUMANITY – «HORIZON OF FUTURE»

The article is dedicated to the analysis of the development of the communication technologies and their tendencies to exert influence on a human and society. In spite of the positive appreciation of technological progress by the development of humanity – it outlines the application of new technologies for the manipulation of person, for the experiment on the person and carry the person to the condition of degradation as a result of such activities of science the humanity can plunge into the process of regression and degeneration.

Key words: human, society, science, technology, ethic principles, principle of responsibility, ethic of science.

УДК 801.81:82-52

А. Жегало, магистр фил. наук, преподаватель,
Гродненский гос. ун-т имени Янки Купалы, Беларусь

ТРАНСФОРМАЦИОННАЯ СЕМАНТИКА МОТИВА ЧУДЕСНОГО В ДУХОВНЫХ СТИХАХ

В статье рассматриваются особенности трансформации мотива чудесного в восточнославянском фольклоре в условиях смены языческой картины мира христианской. В результате на материале духовных стихов выявлен особый тип трансформации – трансформационная семантика.

Ключевые слова: мотив чудесного, трансформационная семантика, духовный стих, диалог, язычество, христианство.

В восточнославянском фольклоре мотив чудесного представлен в двух планах – парадигматическом и синтагматическом: как историческая единица текстов различных жанров мотив предстает в виде целостного образования с общей смысловой доминантой, определенной типологией образов и устойчивой структурой их взаимодействия. В условиях диалога язычества и христианства каждый фольклорный жанр актуализирует одну из семантических граней мотива чудесного, однако объединяющим моментом выступает сама «идея чуда» как знака, где чудо – это знак, знамение, одна из форм откровения. Следовательно, мотив чудесного выступает в качестве инварианта, получающего свою вариантную конкретику в условиях бытования в определенной культурной традиции и жанровой системе. В ситуации христианско-языческого диалога каждая духовная традиция выполняет роль культурного хранителя и транслятора мотива чудесного,

© А. Жегало, 2013